

LUDENDO
DISCAMUS!

DOROTA
ŻUCHOWSKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania do języka łacińskiego i kultury antycznej dla szkoły ponadpodstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – Tomasz Damulewicz

Maria Pawłowska

dr Beata Rola

Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

In iudicio. Ćwiczenia utrwalające łacińską terminologię prawniczą

Klasa / czas trwania lekcji

klasa IV / 1 godzina lekcyjna

Cele

- **ogólne:** doskonalenie techniki przekładu tekstu łacińskiego zawierającego łacińską terminologię prawniczą; posługiwanie się przez uczniów łacińską leksyką z zakresu prawa; uświadomienie wpływu języka łacińskiego na kształtowanie się terminologii prawniczej w językach europejskich; kształcenie aktywnych postaw, przedsiębiorczości, konstruktywnego działania uczniów, również ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi
- **szczegółowe:** uczeń tłumaczy prosty tekst zawierający zwroty prawnicze; posługuje się we właściwym kontekście łacińskimi terminami prawniczymi; korzysta ze słownika

Metody

słowne: wyjaśnienie; aktywizujące: heureka, problemowa, drama; praktyczne: ćwiczeń; inne: korzystania z materiałów źródłowych, bezpośrednia, gramatyczno-tłumaczeniowa, analityczna, kognitywna.

Formy pracy: zbiorowa, grupowa

Środki dydaktyczne

1. tablica multimedialna z oprogramowaniem: komputery z dostępem do Internetu, rzutnik;
2. strona internetowa: paremie prawnicze <<http://www.law.uj.edu.pl/users/kprz/docs/paremie.pdf>> [dostęp 28 maja 2019]
3. Wołodkiewicz, W. (1986). *Prawo rzymskie. Słownik encyklopedyczny*. Warszawa, WP
4. Rezler, Jan (2004). *Język łaciński dla prawników*. Warszawa, PWN
5. słowniki łacińsko-polskie, red. K. Kumaniecki i polsko-łacińskie, red. L. Winniczuk lub <<https://pl.glosbe.com/pl/la>>; <<https://pl.glosbe.com/la/pl>> [dostęp 7 czerwca 2019]
6. wydruki zawierające arkusze zadaniowe, paremie i teksty do tłumaczenia

Opis przebiegu lekcji

Lekcja rozpoczyna się od przedstawienia tematu oraz celów zajęć. Nauczyciel podaje kryteria oceny pracy na lekcji: uczniowie pracują w grupach; każda grupa dostaje arkusz zadaniowy, na który nanosi rozwiązania zadań wykonywanych podczas zajęć.

Zadanie 1: nauczyciel wyświetla na tablicy multimedialnej tekst *In iudicio* (Rezler, 2004:14) oraz pytania do tekstu (zał.1). Zadanie 2: przedstawiciele grup losują przygotowane przez nauczyciela wydruki z paremiami. Zadaniem każdej grupy jest pantomimiczne przedstawienie treści wylosowanej paremii. Członkowie pozostałych grup wpisują treść premii na kartę zadań. Zadanie 3: uczniowie powtarzają czytanekę *In iudicio*, następnie nauczyciel wyświetla kolejne zadanie (zał. 2). Po jego rozwiązaniu karty pracy oddawane są nauczycielowi. Następuje rekapitulacja wiedzy: omówienie ćwiczeń, podsumowanie pracy oraz zadanie pracy domowej – tłumaczenie tekstu *Res de furto agit* (zał. 3). Jeśli pozwoli na to czas, uczniowie mogą przeczytać tekst z podziałem na role.

Zał. 1 Prawda, czy fałsz? Zaznacz literą V(erum) zdania prawdziwe, zaś literą F(alsum) – fałszywe: 1. Obrońca zwraca się do świadków. 2. Sędzia wydaje wyrok skazujący. 3. Sędzia słucha oskarżonego. 4. Obrońca odpowiada oskarżycielowi.

Zał. 2 Odpowiedz, kto wykonuje podczas rozprawy daną czynność, wpisując odpowiednio: IUDEX, ACTOR lub PATRONUS. 1. Sententiam dicit. 2. Accusat reum. 3. Condemnat reum. 4. Defendit reum. 5. Causam agit.

Zał. 3 Dē fātīs: Nārrātor: In iūdicīō sumus. Ecce sunt drāmatis persōnae: iūdex, actor, reus et tēstes. Iūdex: Causam incipiō. Actor vōcem habet. Actor: Reus sandalia mea herī rapuit.

Iūdex: Audiātur et altera pars! Reus: Nōn est vērūm! Sandalia certē canis actoris dēvorāvit. Equidem ego dē sandaliis tuis nihil sciō. Iūdex: Vōcem tēstibus dō.

Tēstis I: Vīdī canem, bēstiam nigram, sandalia dēvorāntem... Tēstis II: Tē improbum mendācem! Spectāte pēdes reī! Hīc sandalia fūrāta induit. Actor: Rē vērā. Sandalia mea videō. Iūdex: Silentium! Sententiam dīcō: culpa est reī. Hīc sandalia reddere dēbet. At tū, tēstis improbe, in carcere diēs decem manēre dēbes. Nām: "Nocentem quī dēfendit, sibi crīmen parit".

Komentarz metodyczny

W powyższym scenariuszu kładzie się nacisk na kształtowanie kompetencji interpersonalnych i komunikacyjnych. Sprzyjają temu odpowiednio dobrane metody kształcenia (drama, problemowa) oraz formy pracy. Ćwiczenia zostały przygotowane w myśl zasad konstruktywizmu. Dzięki nim uczniowie wdrażają się do aktywności, generują twórcze pomysły, wyrażają emocje za pomocą sztuki (drama) etc.

Umiejętności te są nieodzowne na rynku pracy. Metody, w przeważającej mierze aktywizujące, mają przyczynić się do zaangażowania wszystkich zmysłów, zachęcając uczniów ze SPE do pracy przez zabawę. Dobór uczniów w grupach nie może być przypadkowy. W skład każdej z nich powinni wchodzić zarówno uczniowie słabsi, jak i ci, którym nauka nie stwarza problemów. Forma oraz metody pracy wymuszają niekonwencjonalną aranżację przestrzeni. Należy zadbać o to, aby uczniowie pracując w parach byli odizolowani od pozostałych, a do wykonania zadania 2 mieli odpowiednio dużo miejsca. Zajęcia będą przebiegały sprawniej, jeśli nauczyciel

wyświetli na tablicy tekst oraz treść ćwiczeń. Dlatego sala lekcyjna powinna być wyposażona w sprzęt multimedialny. Praca domowa ma na celu doskonalenie umiejętności przekładu oraz dodatkowe powtórzenie łacińskich terminów prawnych. Nauczyciel może zachęcić uczniów do pilnej pracy nad tekstem, nagradzając oceną bardzo dobrą autora najlepszego przekładu. Przyczyni się tym do wzmocnienia motywacji oraz wiary uczniów we własne możliwości. Ewaluacja lekcji przeprowadzona techniką *zdań podsumowujących* dostarczy nauczycielowi wartościowej informacji zwrotnej. Technika ta została omówiona w rozdziale programu pt. *Kontrola i ocena pracy uczniów*.